

การปลูกหน่อไม้ฝรั่งแบบครบวงจร : กรณีจังหวัดชัยนาท ¹

Asparagus Growing in the Agribusiness Integrated Project : Chai Nat case.

Abstract

A Project was a joint cooperation among private, bank and government. It aims to promote a new industrial crop especially asparagus at Tambol Ponangdum, Amphoe Sanpaya, Changwat ChaiNat. In this project asparagus with a hybrid variety of KR 1 and KR 2 was planted for 29.75 rai in August 1990 and harvested from January to July 1991. The finding was carried out to study the scio-economic aspects of the joined project.

The results showed that the project was successful in a certain level. The asparagus could be harvested after planting for five months. The total yields was 1,445.4 Kgs/rai within seven months. The labour was used 2,424.8 hr/rai/year. The cash and non-cash production cost was 26,060 and 12,745 Baht/rai compared to cash and non-cash income 27,594 and 150 Baht/rai. The farmers were classified into group according to their performance as high, moderate and low. The three group could return the bank loan by 74.6, 56.2 and 32.4 % of total bank loan, respectively. For social aspects, The farmers were satisfied in this project.

บทคัดย่อ

เป็นโครงการร่วมดำเนินการระหว่างภาครัฐ เอกชน และกลุ่มเกษตรกร โดยมีการประกันราคาและสนับสนุนเงินทุนผ่านธนาคาร เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาพืชอุตสาหกรรมเป็นระบบทำที่หมู่ 6 ต.โพนางด้าออก อ.สรรพยา จ.ชัยนาท ปลูกพันธุ์ KR 1 และ KR 2 ในพื้นที่ 29.75 ไร่ เมื่อเดือนสิงหาคม 2533 และเก็บเกี่ยวในเดือนมกราคม-กรกฎาคม 2534 โดยปฏิบัติตามคำแนะนำทางราชการและบริษัท การประเมินผลในรอบปีในด้านการผลิต เศรษฐกิจ และสังคมของกลุ่มการปลูกหน่อไม้ฝรั่ง 29 ราย

ผลการดำเนินงานพบว่า การผลิตหลังปลูกหน่อไม้ฝรั่ง 5 เดือน ทำการเก็บผลผลิตหน่อไม้ฝรั่งรวม 7 เดือน ได้ 1,445.4 กก./ไร่ แยกเป็นหน่อไม้ฝรั่งได้มาตรฐานเกรด A, B, C, A-, B-, C- และไม่ได้มาตรฐาน 556.9, 273.3, 250.4, 156.5, 91.9, 78.5 และ 39.9 กก./ไร่ ตามลำดับผลทางเศรษฐกิจในรอบ 1 ปี มีการใช้แรงงาน 2,424.8 ชม./ไร่ มีการจ่ายเป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด 26,060 และ 12,745 บาท/ไร่ตามลำดับ มีรายได้เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด 27,594 และ 150 บาท/ไร่ตามลำดับ ซึ่งแยกเป็นกลุ่มที่ได้ผลดีมาก ดีปานกลาง และดีน้อย 10, 10 และ 9 ราย ซึ่งแต่ละกลุ่มคืนเงินกู้ 74.6, 56.2 และ 32.4 % ของเงินกู้ทั้งหมดตามลำดับ ผลทางด้านสังคมเกษตรกรมีความพอใจต่อโครงการนี้อยู่ในเกณฑ์สูง

¹ วิโรจน์ ชลวิริยะกุล และณรงค์ พูลศิลป์ สำนักงานเกษตรภาคกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

อุดม ศรีบุญปวง สำนักงานเกษตรอำเภอสรรพยา กรมส่งเสริมการเกษตร

สนธยา สมถวิล สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสรรพยา กรมพัฒนาชุมชน

เสริม พันธุ์วัฒน์ เขตเกษตรเศรษฐกิจที่ 14 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

คำนำ

ปัจจุบันการส่งเสริมและการพัฒนาพืชอุตสาหกรรมเพื่อป้อนโรงงานแปรรูป เป็นเรื่องที่สำคัญและมีความจำเป็นมากในแต่ละจังหวัด ประกอบกับเกษตรกรเริ่มมีความสนใจในการปลูกหน่อไม้ฝรั่งเพิ่มมากขึ้น เมื่อรัฐบาลเริ่มโครงการเร่งรัดส่งเสริมการผลิตหน่อไม้ฝรั่งในปี 2530-2534 และสืบเนื่องจากคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพจังหวัดชัยนาท โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท เป็นประธานคณะกรรมการและหนึ่งในคณะกรรมการมีคณะอนุกรรมการฝ่ายส่งเสริมอาชีพการปลูกหน่อไม้ฝรั่ง ซึ่งได้กำหนดโครงการส่งเสริมอาชีพการปลูกหน่อไม้ฝรั่งที่อำเภอสรรพยา เพื่อทำการศึกษารูปแบบการปลูกหน่อไม้ฝรั่งแบบครบวงจรเป็นโครงการนำร่อง โดยให้เกษตรกรรู้จักการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อผลิตพืชอุตสาหกรรมเป็นการเพิ่มรายได้ที่แน่นอน และเป็นการเสริมอาชีพนอกเหนือจากการทำนาเพียงอย่างเดียว การศึกษาดังนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและการพัฒนาการปลูกหน่อไม้ฝรั่งแบบครบวงจรในพื้นที่จังหวัดชัยนาท

อุปกรณ์และวิธีการ

ทำการศึกษารูปแบบการปลูกหน่อไม้ฝรั่งที่หมู่ที่ 6 ต.โพนางคำ อ.สรรพยา จ.ชัยนาท ดำเนินการระหว่างเดือนเมษายน 2533 - กรกฎาคม 2534 โดยทำการปลูกหน่อไม้ฝรั่งเมื่อเดือนสิงหาคม 2533 โครงการนี้เป็นการประสานงานและร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอสรรพยา สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสรรพยา โรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม ศูนย์ส่งเสริมเครื่องจักรกลการเกษตรจังหวัดชัยนาท และสำนักงานเกษตรภาคกลาง ด้านเอกชนได้แก่ บริษัทแอกโกรอัสจำกัด อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี และธนาคารกรุงเทพ สาขาชัยนาท มีเกษตรกรร่วมโครงการ 29 ราย หลังจากมีการคัดเลือกพื้นที่ซึ่งเป็นที่สาธารณะ และคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ แล้วมีการประชุมชี้แจงหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และสัญญาการเข้าร่วมโครงการฯ และการจัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกหน่อไม้ฝรั่ง โดยมีการเลือกประธานเลขาและคณะกรรมการของกลุ่มผู้ปลูกหน่อไม้ฝรั่ง ทำหน้าที่บริหารกลุ่ม มีการจัดเตรียมพื้นที่ปลูก แบ่งเป็นแปลงละ 1 ไร่มีการทำสัญญา การปลูกหน่อไม้ฝรั่งในพื้นที่ 29.75 ไร่กับธนาคารผ่านทางบริษัทในวงเงิน 15,000 บาท/ไร่ แยกเป็นหักค่านอพันธ์ไร่ละ 12,000 บาท โดยบริษัทเป็นผู้จัดหาค่านอพันธ์ KR 1 และ KR 2 อายุ 4 เดือน เป็นพันธุ์ลูกผสมจากประเทศเนเธอร์แลนด์ และเป็นค่าดูแลรักษาอีกไร่ละ 3,000 บาท กลุ่มเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่งโดยปฏิบัติตามคำแนะนำของบริษัทและหน่วยงานของรัฐ เมื่ออายุ 5 เดือนหลังปลูก ก็เก็บผลผลิตส่งโรงงานในราคาประกันผลผลิตระยะเวลา 3 ปี หน่อขาวเกรด A, B, C มีราคา 25, 20, 10 บาท/กก. ตามลำดับ ส่วนหน่อเขียวเกรด A-, B-, C- มีราคา 20, 10, 5 บาท/กก. ตามลำดับ ทำการหักเงินจากรายได้ผลผลิตครั้งละ 30% ของมูลค่าผลผลิต โดยแจ้งคุณภาพหน่อไม้ฝรั่ง รายได้และยอดเงินที่คงค้างชำระให้ทราบทุกระยะ ทั้งนี้มีเจ้าหน้าที่ของบริษัทสำนักงานเกษตรอำเภอสรรพยา และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสรรพยา ช่วยเหลือสนับสนุนให้คำแนะนำทางด้านวิชาการ แก้ไขปัญหาในการผลิตเป็นประจำ

การประเมินผลการปลูกหน่อไม้ฝรั่งครั้งนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่ายโดยสอบถามข้อมูลจากเกษตรกร 16 ราย ในด้านการผลิต การดำเนินงานด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม ส่วนผลผลิตและคุณภาพหน่อไม้ฝรั่ง รายได้ของเกษตรกร 29 ราย ได้ข้อมูลมาจากบริษัท

ผลและวิจารณ์ผล

1. ผลทางการประสานงานและร่วมดำเนินการในการปลูกหน่อไม้ฝรั่งแบบครบวงจร

การปลูกหน่อไม้ฝรั่งแบบครบวงจร เป็นความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชนและกลุ่มเกษตรกร เพื่อการผลิตพืชอุตสาหกรรม เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ในโครงการ ซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจได้แสดงไว้ในภาพที่ 1 และภาพที่ 2

2. ผลทางการผลิต

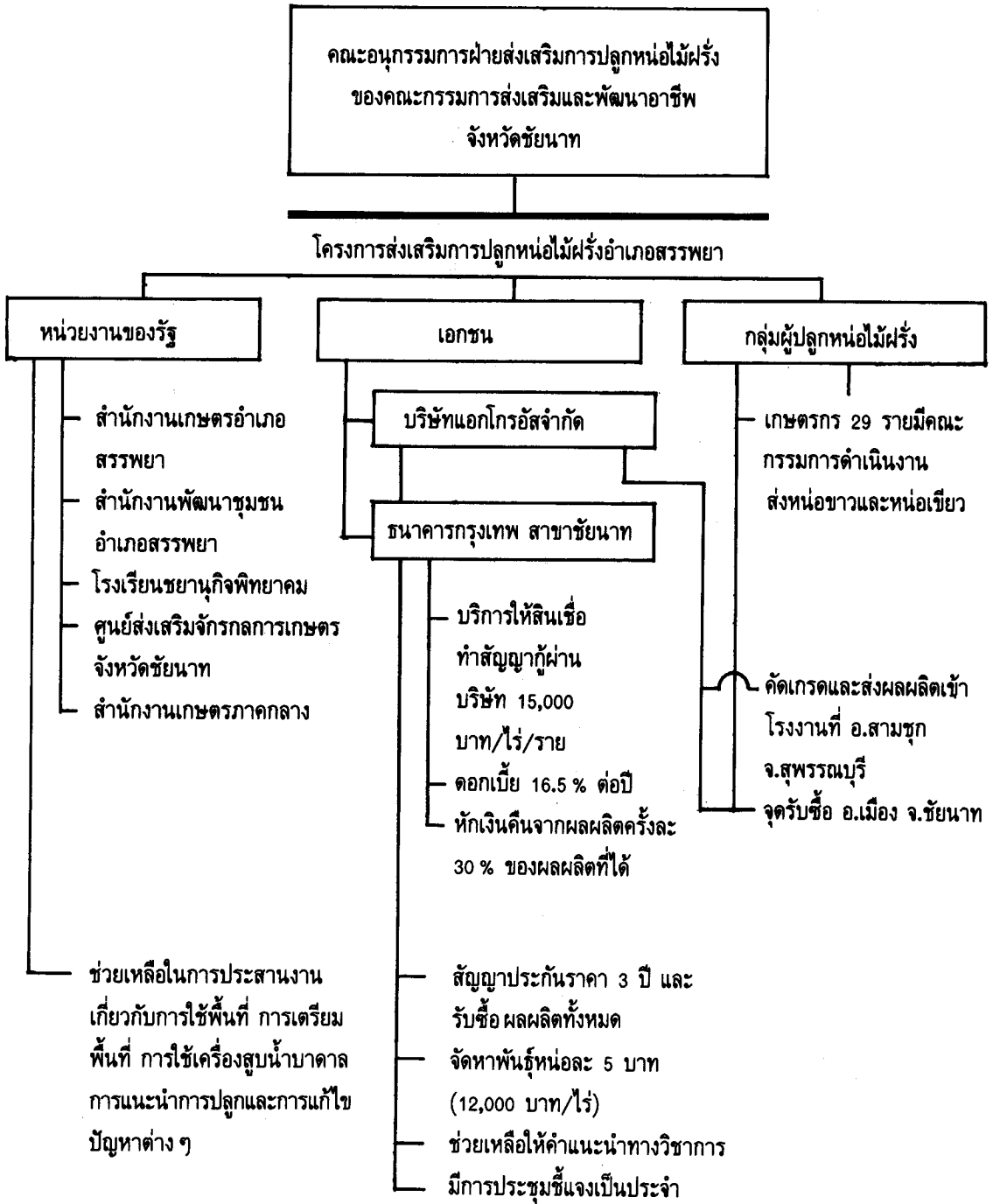
2.1 **สภาพการปลูกหน่อไม้ฝรั่งของเกษตรกร** การปลูกหน่อไม้ฝรั่งของกลุ่มเกษตรกรปลูกหน่อไม้ฝรั่ง เป็นการปฏิบัติตามคำแนะนำ การปลูกหน่อไม้ฝรั่งเพื่อการผลิตหน่อไม้ฝรั่งหน่อขาวส่งโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูป ทั้งนี้ เกษตรกรมีการใช้พันธุ์และปฏิบัติดูแลรักษา ตามคำแนะนำของบริษัทแอกโกรอัสจำกัด โดยเฉพาะการเก็บจำหน่ายหน่อไม้ฝรั่งเน้นคุณภาพเพื่อส่งโรงงานตามสัญญา และคัดแยกตามเกรดของหน่อไม้ฝรั่งที่มีราคาที่เหมาะสม ซึ่งการปลูกหน่อไม้ฝรั่งครั้งนี้ สามารถแสดงวงจรการปลูกหน่อไม้ฝรั่งของเกษตรกรได้ดังภาพที่ 3

2.2 **ผลผลิตหน่อไม้ฝรั่ง** ผลผลิตหน่อไม้ฝรั่งเดือนมกราคม - กรกฎาคม 2534 มีดังนี้ 45.6, 114.3, 241.5, 305.7, 181.6, 285.4 และ 271.3 กก./ไร่ตามลำดับ (ภาพที่ 4) แยกเป็นหน่อขาว 31.8, 79.9, 181.2, 237.9, 124.5, 205.0 และ 218.3 กก./ไร่ตามลำดับ และเป็นหน่อเขียว 11.4, 29.6, 52.7, 58.2, 51.4, 79.0 และ 44.6 กก./ไร่ ตามลำดับ (ภาพที่ 5) จากกองประเมินผล, 2533 รายงานว่า การปลูกหน่อไม้ฝรั่งของโครงการเร่งรัดการปลูกหน่อไม้ฝรั่งปี 2532/33 โดยใช้พันธุ์ UC 500 และ UC 309 ให้ผลผลิต 892.5 กก./ไร่/ปี ซึ่งคิดจำนวนวันเก็บเกี่ยวปีละ 250 วัน แต่โครงการนี้มีวันเก็บเกี่ยว 208 วัน/ปี ซึ่งผลผลิตที่ได้สูงกว่าโครงการเร่งรัดการปลูกหน่อไม้ฝรั่งมากกล่าวคือ 1,445.4-892.5 เท่ากับ 552.9 กก./ไร่

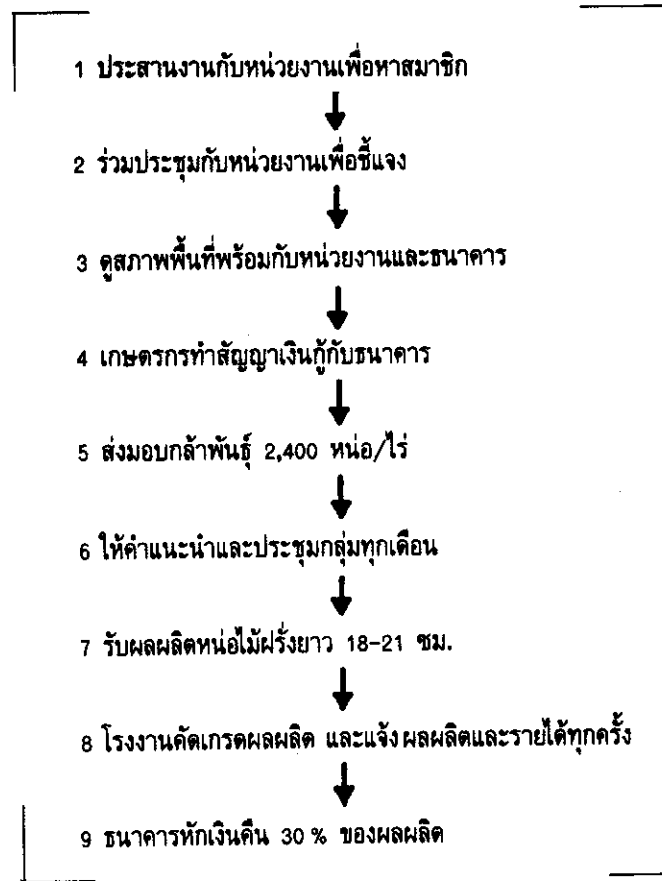
ผลผลิตหน่อไม้ฝรั่งเริ่มในเดือนมกราคม แล้วเพิ่มขึ้นจนถึงเดือนเมษายน และลดลงในเดือนพฤษภาคม เนื่องจากเป็นช่วงที่มีการระบาดของโรคโคนเน่าเกิดจากเชื้อรา มีเกษตรกร 3 ราย ทำการหยุดพักดินเป็นเวลา 1 เดือน จึงเริ่มเก็บเกี่ยวหน่อไม้ฝรั่งอีกในเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ซึ่งก็มีผลผลิตใกล้เคียงกับช่วงเดือนเมษายน

2.3 **คุณภาพหน่อไม้ฝรั่ง** โรงงานฯ รับผลผลิตหน่อไม้ฝรั่งเพื่อบรรจุขวดและ/หรือกระป๋องส่งจำหน่ายต่างประเทศ โดยมีคุณภาพของหน่อยาว 18-21 ซม. ซึ่งหน่อขาวเกรด A, B, C เป็นหน่อขาว ซึ่งมีเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้นที่โคนหน่อมากกว่า 1.2 ซม., 1-1.2 ซม. และน้อยกว่า 1 ซม. ตามลำดับ ส่วนหน่อเขียว A-, B-, C- มีเส้นผ่าศูนย์กลางของโคนหน่อใช้เกณฑ์เดียวกับหน่อขาว สำหรับหน่อไม้ฝรั่งที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งมีทั้งหน่อขาวและหน่อเขียวที่มีความยาวต่ำกว่า 18 ซม. และหน่อเขียวทั้งหน่อ จากรวมทุกเกรดที่มีความยาว 18-21 ซม.

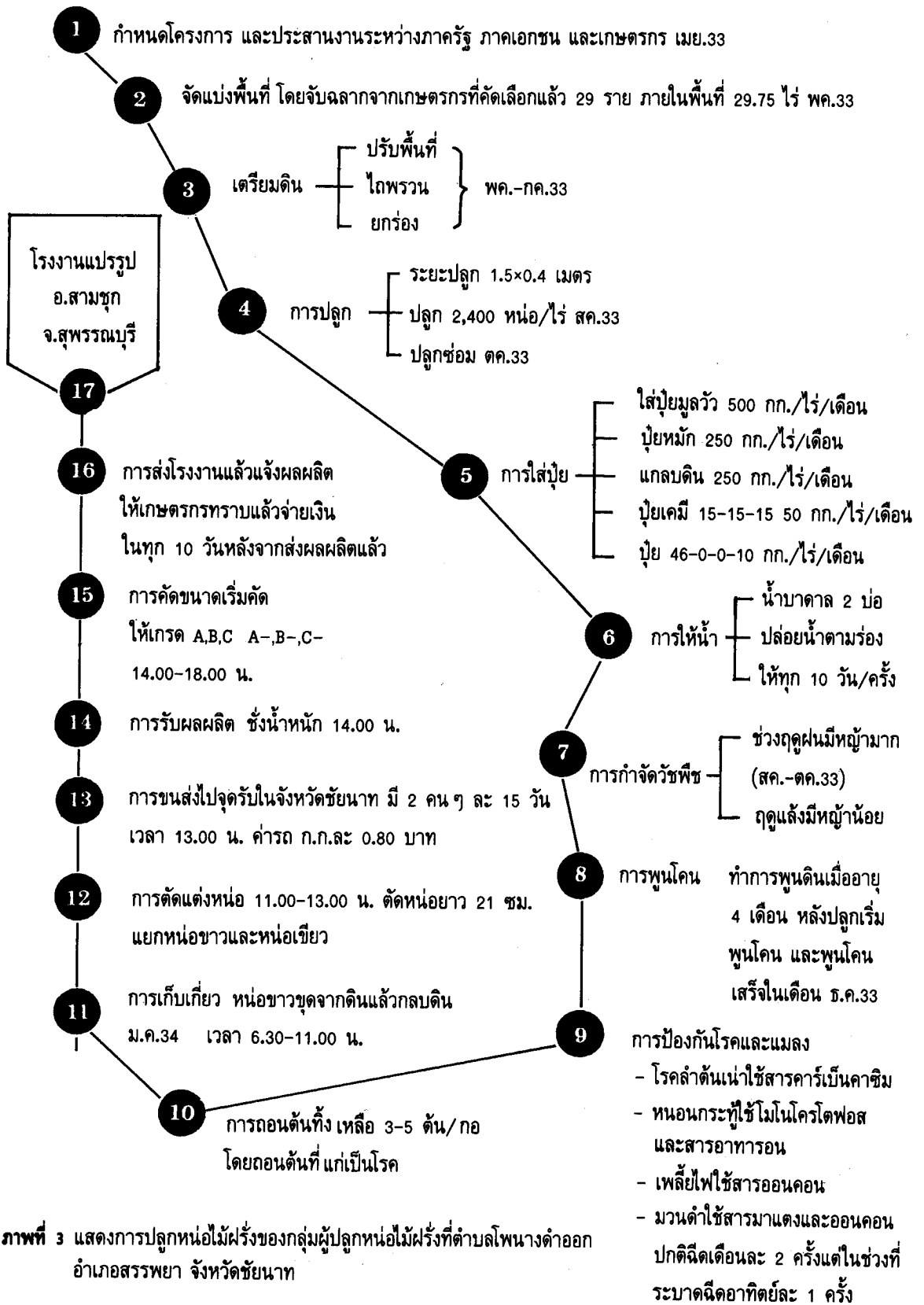
ผลผลิตหน่อไม้ฝรั่งของเกษตรกรใน 7 เดือน ซึ่งโรงงานได้คัดเกรดแล้วพบว่า มีหน่อขาว 1,078.6 กก./ไร่ และหน่อเขียว 326.9 กก./ไร่ ซึ่งหน่อขาวเกรด A, B, C มี 556.9, 271.3 และ 250.4 กก./ไร่ หรือคิดเป็น 38.5, 18.8 และ 17.3 % ตามลำดับ ส่วนหน่อเขียวเกรด A-, B-, C- มี 156.5, 91.9 และ 78.5 กก./ไร่ หรือคิดเป็น 10.8, 6.4 และ 5.4 % ตามลำดับ (ภาพที่ 5) ส่วนที่เหลือเป็นหน่อเขียวที่ไม่ได้มาตรฐาน 39.9 กก./ไร่ หรือคิดเป็น 2.8 %

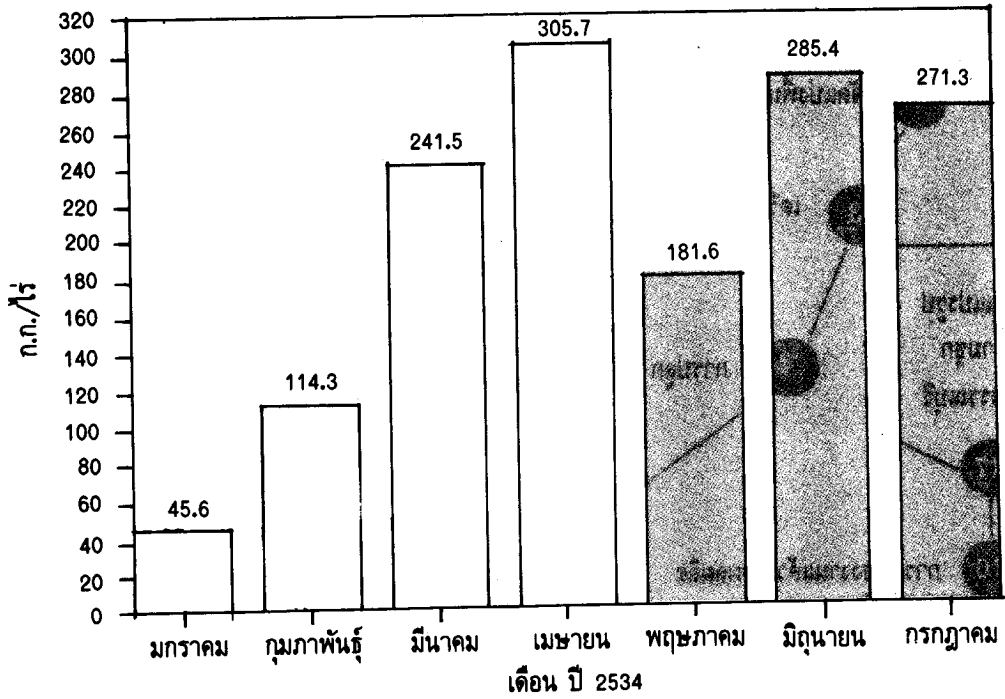
ภาพที่ 1 แสดงการปลูกหน่อไม้ฝรั่งแบบครบวงจรในจังหวัดชัยนาท

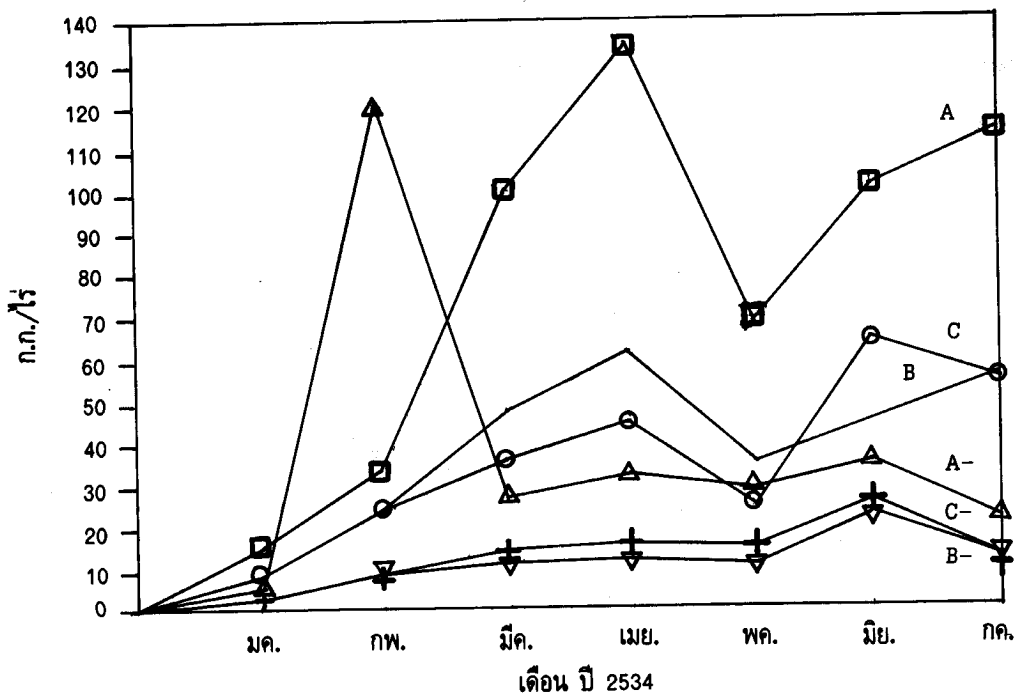
ภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนการดำเนินงานของบริษัทและธนาคารในการปลูกหน่อไม้ฝรั่งแบบครบวงจร

ภาพที่ 3 แสดงการปลูกหน่อไม้ฝรั่งของกลุ่มผู้ปลูกหน่อไม้ฝรั่งที่ตำบลโพนางคำออก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

ภาพที่ 4 แสดงผลผลิตหน่อไม้ฝรั่ง

ภาพที่ 5 แสดงผลผลิตหน่อไม้ฝรั่งแยกตามคุณภาพหน่อไม้ฝรั่ง

3. ผลทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

3.1 ผลทางด้านเศรษฐกิจ

3.1.1 **การใช้แรงงานคน** การปลูกหน่อไม้ฝรั่งในพื้นที่ 1 ไร่ ในรอบ 1 ปี ใช้แรงงาน 2,424.8 ชม./ไร่ แยกเป็นแรงงานในครัวเรือน 1,668.9 ชม./ไร่ คิดเป็น 68.8% และแรงงานจ้าง 755.9 ชม./ไร่ คิดเป็น 31.2% (ตารางที่ 1) ช่วงแรงงานที่ใช้มากเป็นการเก็บเกี่ยวรองลงมาเป็นการใช้ปุ๋ยและอินทรีย์วัตถุ การฉีดพ่นสารเคมี การให้น้ำและการพูนโคนตามลำดับ ซึ่งมีปัญหาในการจ้างแรงงาน โดยเฉพาะช่วงที่ตรงกับช่วงการเก็บเกี่ยวข้าวหน้าปี

3.1.2 **ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทน** ต้นทุนการผลิตแยกเป็น 3 กลุ่ม คือ ต้นทุนการผลิตของกลุ่มที่ได้ผลดีมาก กลุ่มที่ได้ผลดีปานกลางและกลุ่มที่ได้ผลดีน้อยตามผลผลิตที่ได้ มีดังนี้ 40, 170, 38, 626 และ 37, 487 บาท/ไร่ (ตารางที่ 2) ต้นทุนเป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด 26,060 และ 12,745 บาท/ไร่ตามลำดับ รวมต้นทุนทั้งหมด 38,805 บาท/ไร่ ซึ่งมากกว่าต้นทุนการผลิตหน่อไม้ฝรั่ง ในเขตพื้นที่ภาคกลาง ปี 2530/31 ที่มีต้นทุนเป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด 4,880 และ 6,696 บาท/ไร่/ปี รวมต้นทุนทั้งหมด 11,576 บาท/ไร่/ปี (กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2532) โดยคิดค่าพันธุ์จากการเพาะเมล็ดเป็นเงินสดเพียง 51 บาท/ไร่เท่านั้น สำหรับโครงการนี้ใช้กล้าพันธุ์ลูกผสม มีค่าใช้จ่ายค่าพันธุ์ 11,324 บาท/ไร่ สำหรับต้นทุนการผลิตได้แสดงไว้ในตารางที่ 3

3.1.3 **รายจ่ายและรายได้** ซึ่งรายจ่ายและรายได้ที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสดในรอบ 1 ปี แสดงไว้ในตารางที่ 5 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารายได้สุทธิหลังจากหักค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,534 และ -12,595 บาท/ไร่ตามลำดับ

การกระจายรายจ่ายและรายได้ในรอบปี พบว่าเดือนสิงหาคม 2533 มีรายจ่ายสูงมาก ทั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นค่าพันธุ์ลูกผสม ส่วนเดือนหลังจากนั้นเป็นค่าดูแลรักษาใกล้เคียงกัน ส่วนรายได้มีในเดือนมกราคม-กรกฎาคม 2534 และยังมีต่อเนื่องในเดือนถัดไปเรื่อย ๆ จนถึงอายุ 3 ปี หรืออาจถึง 5 ปี ขึ้นอยู่กับการดูแลรักษาสภาพต้นหน่อไม้ฝรั่งให้สมบูรณ์

สำหรับรายได้สุทธิกระจายเป็นรายเดือน ในเดือนที่ยังไม่มีรายได้สุทธิมีอยู่ 7 เดือน และที่มีรายได้สุทธิกำไรมีอยู่ 5 เดือน คือ เดือนมีนาคม-กรกฎาคม ซึ่งมีรายได้สุทธิเป็นเงิน 1,601 ถึง 2,939 บาท/ไร่ (ตารางที่ 4)

3.1.4 **เงินกู้ เงินคืน และเงินคงค้างชำระ** เมื่อแยกเกษตรกรเป็น 3 กลุ่มพบว่า กลุ่มที่ได้ผลดีมากและดีปานกลางมี 20 ราย (ตารางที่ 5) ทั้งนี้เนื่องจากการเอาใจใส่ในการเก็บเกี่ยวดูแลรักษาการใช้ปุ๋ยและน้ำ รวมทั้งการป้องกันโรคโดยการถอนต้นเป็นโรคทิ้ง และการฉีดพ่นสารป้องกันโรคเกิดจากเชื้อราตามคำแนะนำ ส่วนกลุ่มที่ได้ผลดีน้อยเนื่องจากสภาพแปลงปลูกมีปัญหาเป็นพื้นที่ลุ่มและดินเหนียวจัดมี 8.1% ของพื้นที่ในกลุ่มนี้ ทำให้การระบายน้ำไม่ได้ จึงทำให้น้ำท่วมต้นหน่อไม้ฝรั่งตาย แล้วมีต้นเหลือเก็บเกี่ยวได้น้อย และปัญหาการขาดแคลนแรงงานในการจัดการให้ได้ตามกลุ่มที่ได้ผลดีปานกลางหรือได้ผลดีมาก

3.2 ผลทางด้านสังคม

เกษตรกรมีความพอใจในการใช้แรงงาน การเจริญเติบโตของหน่อไม้ฝรั่ง การตัดเกรดของบริษัท การช่วยเหลือของรัฐ และเอกชนอยู่ในเกณฑ์สูง ส่วนผลผลิตที่เก็บได้ ราคาที่บริษัทประกันรายได้ที่เกษตรกรได้รับ และการช่วยเหลือจากคณะกรรมการของกลุ่มมีความพอใจในระดับปานกลาง (ตารางที่ 6) ทั้งนี้เกษตรกรได้พิจารณาจากผลทางเศรษฐกิจและสังคม

ตารางที่ 1 การใช้แรงงานคนในการปลูกหน่อไม้ฝรั่งต่อพื้นที่ปลูก 1 ไร่ ในปีที่ 1

หน่วย : ชั่วโมง

แรงงาน	เตรียมดิน	ปลูก	ปลูกซ่อม	กำจัดวัชพืช	ถอนแยก	พูนดิน	ให้ปุ๋ย	ให้น้ำ	ฉีดพ่นสารเคมี	เก็บเกี่ยว	ตัดแต่ง	รวม
ครอบครัว	11.7	74.6	20	119.4	17.6	178.1	267.4	110.7	123.3	607.7	133.4	1,668.9
จ้าง	-	-	8	15.2	15.2	45.6	137.1	117	132.8	233.7	51.3	755.9
รวม	11.7	74.6	28	134.6	32.8	223.7	404.5	227.7	261.1	841.4	184.7	2,424.8
ของทั้งหมด	0.5	3.1	1.1	5.6	1.3	9.2	16.7	9.4	10.8	34.7	7.6	100

ตารางที่ 2 ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนจากการปลูกหน่อไม้ฝรั่งต่อไร่ ในปีที่ 1

หน่วย : บาท

กลุ่มเกษตรกร	ต้นทุนเป็นเงินสด		ต้นทุนไม่เป็นเงินสด		รวมจ่าย	หน่อขาว		หน่อเขียว		รวม	ผลตอบแทน	
	แรงงาน	วัสดุ อื่น ๆ ¹	แรงงาน	วัสดุ อื่น ๆ ²		ผลผลิต (กก.)	รายได้ บาท	ผลผลิต (กก.)	รายได้ บาท			
1. ได้ผลดีมีกมมี 10 ไร่	4,694	20,044	1,798	11,285	1,554	795	1,466.6	31,711	403.4	6,645	38,356	-1,814
2. ได้ผลดีปานกลาง มี 10 ไร่	4,657	19,841	1,690	10,295	1,403	740	1,090.5	23,126	374.2	3,871	26,997	-11,629
3. ได้ผลดีน้อยมี 9 ไร่	4,832	19,808	748	9,630	1,758	711	634.3	13,590	318.5	3,192	16,782	-20,705
เฉลี่ยทั้งหมด	4,724	19,901	1,435	10,430	1,565	750	1,078.6	23,127	367	4,617	27,744	-11,062

หมายเหตุ 1. เป็นค่าขนส่ง ค่ายาม และค่าใช้ที่ดิน

2. เป็นค่าเสื่อมอุปกรณ์และโรงเรือน

3. เป็นหน่อเขียวรวมหน่อที่ไม่ได้มาตรฐานด้วย

ตารางที่ 3 ต้นทุนการผลิตหน่อไม้ฝรั่งต่อไร่ในปีที่ 1

หน่วย : บาท

รายการ	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
I ต้นทุนผันแปร	25,960	11,995	37,955
1. ค่าแรงงาน	5,391	10,430	15,821
1.1 ค่าแรงงานปลูกและดูแลรักษา			
เตรียมดิน { เครื่องจักร คน 	667	-	667
ปลูกและปลูกซ่อม	50	591	641
กำจัดวัชพืช	95	746	841
ถอนแยก	95	110	205
พูนโคน, กลบโคน	285	1,113	1,398
ให้ปุ๋ย	857	1,671	2,528
ให้น้ำ	731	692	1,423
ฉีดพ่นสารเคมี	830	802	1,632
1.2 ค่าแรงงานเก็บเกี่ยว			
เก็บเกี่ยว	1,461	3,798	5,259
ตัดแต่ง	320	834	1,154
2. ค่าวัสดุ	19,234	1,565	20,799
พันธุ์	11,324	-	11,324
ปุ๋ยคอก	1,079	1,264	2,343
ปุ๋ยหมัก	93	243	336
ปุ๋ยเคมี	2,989	-	2,989
อินทรีย์วัตถุ เช่น แกลบ	1,907	-	1,907
สารป้องกันและกำจัดโรค	368	-	368
สารป้องกันและกำจัดแมลง	699	-	699
น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	775	-	775
ไม้ไผ่	-	58	58
3. อื่น ๆ	1,335	-	1,335
ค่าขนส่ง	1,195	-	1,195
ยาม	140	-	140
II ต้นทุนคงที่	100	750	850
ค่าใช้ที่ดิน	100	-	100
ค่าเสื่อมอุปกรณ์และโรงเรือน	-	750	750
รวมต้นทุนทั้งหมด	26,060	12,745	38,805

ตารางที่ 4 รายงานและรายได้ในการปลูกหน่อไม้ฝรั่งแบบครบวงจรพื้นที่ 1 ไร่ ในปีที่ 1

หน่วย : บาท

รายการ	สด.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	รวม
	2533					2534							
รายจ่าย													
- เป็นเงินสด	12,141	384	330	435	574	1,610	1,642	1,789	1,830	1,682	1,737	1,906	26,060
- ไม่เป็นเงินสด	1,028	386	631	510	809	1,411	1,340	1,326	1,325	1,326	1,325	1,328	12,745
รวม	13,169	770	961	945	1,383	3,021	2,982	3,115	3,155	3,008	3,062	3,234	38,805
รายได้													
- เป็นเงินสด	-	-	-	-	-	830	2,019	4,678	6,046	3,437	5,287	5,297	27,594
- ไม่เป็นเงินสด	-	-	-	-	-	12	24	38	48	28	-	-	150
รวม	-	-	-	-	-	842	2,043	4,716	6,094	3,465	5,287	5,297	27,744
รายได้สุทธิ													
- เป็นเงินสด	-12,141	-384	-330	-435	-574	-780	377	2,889	4,216	1,755	3,550	3,391	1,534
- ไม่เป็นเงินสด	-1,028	-386	-631	-510	-809	-1,399	-1,316	-1,288	-1,277	-1,298	-1,325	-1,328	-12,595
รวม	-13,169	-770	-961	-945	-1,383	-2,179	-939	1,601	2,939	457	2,225	2,063	-10,061

ตารางที่ 5 เงินกู้ ชำระเงินคืน และเงินคงค้างชำระต่อไว้ในปีที่ 1

หน่วย : บาท

กลุ่มเกษตรกร	เงินกู้	รายได้	ชำระเงินคืน	คิดเป็น %	คงค้าง	ดอกเบี้ย	เงินคงค้าง
			30 %	เงินคืน	เงินกู้	15.6 % เงินกู้	ชำระทั้งหมด
1. ได้ผลดีมาก มี 10 ราย	15,414	38,356	11,507	74.6	3,907	2,543	6,450
2. ได้ผลดีปานกลาง มี 10 ราย	14,419	26,997	8,099	56.2	6,320	2,379	8,699
3. ได้ผลดีน้อย มี 9 ราย	15,556	16,782	5,035	32.4	10,521	2,566	13,087
เฉลี่ยทั้งหมด	15,115	27,744	8,323	55.1	6,792	2,493	9,285

ตารางที่ 6 ความพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกหน่อไม้ฝรั่งแบบครบวงจร

การปลูกหน่อไม้ฝรั่งในเรื่อง	% ความพอใจ
1. การใช้แรงงาน	76.7
2. การเจริญเติบโตของหน่อไม้ฝรั่ง	71.1
3. ผลผลิตที่เก็บได้	64.4
4. การคัดเกรดของบริษัท	72.2
5. ราคาที่บริษัทประกัน	64.4
6. รายได้ที่เกษตรกรได้รับ	62.2
7. การช่วยเหลือจากภาครัฐ	71.1
8. การช่วยเหลือจากภาคเอกชน	85.6
9. การช่วยเหลือจากคณะกรรมการกลุ่ม	65.6

สรุป

การปลูกหน่อไม้ฝรั่งแบบครบวงจร หลังปลูกหน่อไม้ฝรั่ง 5 เดือน เกษตรกรสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในเดือนมกราคม-กรกฎาคม 2534 ได้ผลผลิต 1,445.4 กก./ไร่ แยกเป็นหน่อที่ได้มาตรฐานมีหน่อขาวเกรด A, B, C 556.9, 271.3 และ 250.4 กก./ไร่ และหน่อเขียวเกรด A-, B-, C- 156.6, 91.9 และ 78.5 กก./ไร่ ส่วนหน่อที่ไม่ได้มาตรฐาน 39.9 กก./ไร่ ตามลำดับ ซึ่งมีรายจ่ายที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด 26,060 และ 12,745 บาท/ไร่ ตามลำดับ มีรายได้เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด 27,594 และ 150 บาท/ไร่ ตามลำดับ และผลผลิตยังมีการเก็บเกี่ยวได้อีกอย่างน้อย 3 ปี เงินกู้ที่เกษตรกรกู้จากธนาคารเป็นเงิน 15,115 บาท/ราย สามารถส่งเงินคืนได้ 8,323 บาท/ราย ยังคงค้างเงินชำระทั้งหมด 9,285 บาท/ราย ในส่วนนี้มีเกษตรกรที่ได้ผลดีมากถึง 10 ราย และที่ได้ผลดีปานกลางมี 10 ราย ส่วนที่ได้ผลดีน้อยมี 9 ราย ซึ่งแต่ละกลุ่มคืนเงินกู้ได้ 74.6, 56.2 และ 32.4 % ของเงินกู้ทั้งหมดตามลำดับ ผลทางด้านสังคมเกษตรกรมีความพอใจต่อโครงการนี้อยู่ในเกณฑ์สูง

เอกสารอ้างอิง

- กองประเมินผล. 2533. รายงานการติดตามประเมินผลโครงการเร่งรัดการปลูกหน่อไม้ฝรั่ง ปี 2532/33. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 26 น.
- กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. 2532. ต้นทุนการผลิตของผักต่างๆ และผลไม่ในปี 2530/31. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 52 น.

★